

Protokół nr 2

Zespołu powołanego przez Radę Naukową IHAR PIB d/s przewodu habilitacyjnego
dr Elżbiety Kochańskiej – Czembor,
kierownika Pracowni Traw Pastewnych i Roślin Motylkowatych
w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-Państwowym Instytucie Badawczym
w Radzikowie

Zespół w składzie:

Prof. dr hab. Janusz Zimny – przewodniczący

Prof. dr hab. Iwona Bartkowiak-Broda

Prof. dr hab. Michał Kostiw

stwierdza, co następuje:

Dokumentacja dotycząca przewodu habilitacyjnego dr. Elżbiety Kochańskiej-Czembor jest skompletowana zgodnie z przepisami Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów i omówiona w protokole Zespołu.

Praca habilitacyjna dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor pt: „**Wielocechowa charakterystyka zmienności genetycznej w kolekcji ekotypów, klonów i odmian życia trwałej (*Lolium perenne* L.),** została wydana i rozpowszechniona w cyklu „Monografie i Rozprawy Naukowych” IHAR-PIB nr 35/2011,

Praca habilitacyjna oraz dorobek Habilitantki zostały ocenione przez recenzentów:

Prof. dr hab. Ludwika Freya z Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie

Prof. dr hab. Zbigniewa Brody z Katedry Genetyki i Hodowli Roślin, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Prof. dr hab. Stanisława Kozłowskiego z Katedry Łąkarstwa i Krajobrazu Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Prof. dr hab. Zygmunta Kaczmarka, z Instytutu Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu

Recenzenci wnikliwie przeanalizowali dorobek naukowy oraz rozprawę habilitacyjną i bardzo pozytywnie ocenili zarówno przebieg kariery naukowej i osiągnięcia Habilitantki, jak i wartość rozprawy habilitacyjnej.

W ocenianym dorobku naukowym Recenzenci podkreślili wysoką wartość badań prowadzonych przez Kandydatkę. W opinii Recenzentów dorobek jest spójny tematycznie i obejmuje tematykę dotyczącą:

- charakterystyki zmienności traw gazonowych i pastewnych odnośnie odporności na stresy biotyczne i abiotyczne oraz cech agronomicznych,
- ochrony traw wieloletnich przed patogenami w użytkowaniu nasiennym w warunkach zrównoważonego rolnictwa,
- badań wartości użytkowej traw pastewnych ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa ekologicznego oraz odporności na najważniejsze patogeny i poszukiwania źródeł odporności,
- epidemiologii i poszukiwania źródeł odporności na choroby powodowane przez grzyby z rodzaju *Fusarium* spp. na kukurydzy oraz zagrożenia ziarna kukurydzy mykotoksynami fuzaryjnymi,
- opracowania integrowanych systemów ochrony roślin na przykładzie kukurydzy.

W szczególności Autorka opisała zmienność w obrębie wiechliny łąkowej pod kątem źródeł odporności na grzyba *Drechslera poae* powodującego plamistość liści. Badania te rozszerzyła na inne gatunki traw przedstawiając charakterystykę wielu ekotypów i odmian uprawianych życicy trwałej. Przedmiotem badań odporności na grzyby z rodzaju *Puccinia* ssp. powodujące rdzę żdźbłową i koronową było też 89 mieszańców międzyrodzajowych życicy trwałej z kostrzewą łąkową.

Kandydatka wykazała, że właściwa ochrona chemiczna w pierwszym roku plantacji nasien-nych życicy trwałej i kostrzewy czerwonej może korzystnie wpływać na wysokość plonu i zdolność kiełkowania nasion. Udowodniła też, że gatunkiem najbardziej przydatnym w systemie rolnictwa ekologicznego jest mietlica biaława, charakteryzująca się podwyższoną odpornością na choroby oraz zadawalającą wartością użytkową (prof. Z. Kaczmarek).

Najnowszym obszarem zainteresowań naukowych Kandydatki było, według Recenzentów, znalezienie źródeł odporności kukurydzy na choroby wywoływane przez grzyby z rodzaju *Fusarium* spp. Jednocześnie prowadzono prace nad modelem nowego systemu ochrony ro-

ślin, aby uzyskać wysokie i dobrej jakości plony przy minimalnym użyciu środków ochrony roślin.

Pan prof. Zbigniew Broda podkreśla fakt, że „wiele wyników badań naukowych Kandydatki dotyczących metodyki oceny podatności/odporności na choroby powodowane przez grzyby z rodzaju *Fusarium* spp. zostało wdrożonych do praktycznej hodowli, jak również do hodowli zostały przekazane materiały wyjściowe traw i kukurydzy o podwyższonej odporności na te choroby”.

Wszyscy Recenzenci docenili szerokie spektrum tematyki badawczej i dorobek publikacyjny Habilitantki (29 prac oryginalnych, w tym 11 w czasopismach z listy Filadelfijskiej, 8 w krajowych czasopismach recenzowanych, 4 rozdziały w monografiach i 6 prac przeglądowych - podaje prof. Ludwik Frey). O wartości prowadzonych badań świadczą zarówno działania aplikacyjne z nich wynikające, jak i indeks cytowań czasopism, w których Habilitantka publikuje stwierdził prof. Zygmunt Kaczmarek.

Recenzenci zauważyli także istotne pozaeksperymentalne elementy działalności zawodowej dr Elżbiety Kochańskiej - Czembor, wygłaszane wykłady i referaty seminaryjne w kraju i zagranicą, jak i uczestnictwo w krajowych i zagranicznych projektach badawczych. Habilitantka jest członkiem wielu międzynarodowych towarzystw naukowych. Prof. Stanisław Kozłowski bardzo wysoko ocenił współpracę naukową tak osobową, jak i instytucjonalną, która jest podstawą trwania na forum nauki światowej i powinna być szczególnie doceniana.

Prof. Zbigniew Broda oceniając dorobek dydaktyczny Habilitantki podkreślił, że „jednostka, w której pracuje w swej statutowej działalności nie prowadzi dydaktyki. Zaangażowanie Kandydatki w upowszechnienie osiągnięć naukowych jest bardzo duże, a prezentowane treści na wykładach i w wygłaszanych referatach na konferencjach, sympozjach i seminariach są na wysokim poziomie metodycznym i merytorycznym, wnosząc wiele wartości poznawczych”. Podobne opinie zawierają recenzje prof. prof. Ludwika Freya i Zygmunta Kaczmarka.

Profesor Ludwik Frey podobnie jak i profesor Zbigniew Broda i profesor Zygmunt Kaczmarek stwierdzili, że Kandydatka wykazuje wysoką aktywność naukową i jest dojrzałym, samodzielnym pracownikiem naukowym, który posługuje się nowoczesnym warsztatem badawczym w obszarze fitopatologii zbóż, a także, co podkreśla w swojej recenzji prof. Ludwik Frey, potrafi skutecznie zadbać o finansowe wsparcie dla swej działalności naukowej. W 5 realizowanych krajowych projektach badawczych (lata 2008-2013)

trzykrotnie pełniła funkcję kierownika, zaś w 6 zakończonych projektach krajowych (MNiSW) w latach 2002-2010 kierowała zespołem czterokrotnie.

Prof. Stanisław Kozłowski podsumowując swoją ocenę stwierdza, że dorobek naukowy dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor jest bogaty jakościowo i ilościowo. Ukazuje on Habilitantkę jako aktywnego pracownika nauki przygotowanego i zdolnego do samodzielnego prowadzenia działalności naukowej. Swoimi dotychczasowymi osiągnięciami, bardzo wyraźnie powiększonymi po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, wnosi wkład w rozwój nauk rolniczych.

Praca habilitacyjna dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor pt: „**Wielocechowa charakterystyka zmienności genetycznej w kolekcji ekotypów, klonów i odmian życicy trwałej (*Lolium perenne* L.)**” została wnikliwie oceniona przez Recenzentów.

Ich zdaniem wybrana przez Habilitantkę tematyka i zakres badań okazały się interesujące zarówno od strony teoretycznej, jak i poznawczej, a uzyskane wyniki posiadają duże znaczenie aplikacyjne. Informacje o zmienności i bioróżnorodności ekotypów, klonów i odmian życicy trwałej mogą być wykorzystane w hodowli form pastewnych.

Celem pracy było:

- a) scharakteryzowanie zmienności genetycznej w kolekcji ekotypów, klonów i odmian życicy trwałej w zakresie odporności na stresy biotyczne i abiotyczne oraz składowe plonu nasion.
- b) ocena różnorodności genetycznej w kolekcji życicy trwałej poprzez zastosowanie wielozmiennych metod statystycznych,
- c) próba określenia wpływu hodowli twórczej na zróżnicowanie badanych cech w obrębie gatunku życicy trwałej oraz roli odmian uprawnych w tej różnorodności.

Profesorowie Ludwik Frey, Stanisław Kozłowski i Zygmunt Kaczmarek odnotowali klasyczną strukturę rozdziałów przedłożonej do oceny rozprawy habilitacyjnej: wstęp, cel pracy, przegląd literatury, materiał i metody, wyniki, dyskusję, wnioski, bibliografię i załączniki. Całość (148 stron) podzielona jest na 8 rozdziałów. z bardzo bogatą bibliografią -łącznie blisko 300 pozycji.

Prof. Stanisław Kozłowski ma zastrzeżenia do sformułowania tytułu. Zdaniem Recenzenta podmiotem pracy nie jest wielocechowa charakterystyka zmienności, ale sama zmienność genetyczna życicy trwałej. Prof. Kozłowski nadmienia również, że ”rozdział stanowiący przegląd literatury jest zdominowany przez literaturę anglojęzyczną, chociaż *Lolium perenne* jest rośliną krajów nie tylko tej strefy językowej. Swój wkład w poznanie wielorakich właściwości tej trawy ma wielu uczonych i wiele ośrodków naukowych, także polskich. Rodzimi

autorzy potraktowani zostali drugorzędnie”. Recenzent podkreśla, że „nie chodzi tutaj o lokalny patriotyzm, lecz o obiektywność obrazu badawczego”.

Prof. Zygmunt Kaczmarek przytacza główne osiągnięcia rozprawy. Są to:

- wykazanie możliwości poszerzenia zakresu zmienności dotyczącej stopnia odporności ekotypów na rdzę żdźbłową, pleśń śniegową i na stesy niedoboru wody poprzez krzyżowanie z odmianami uprawnymi,
- stwierdzenie odrębności grup, ekotypów, klonów oraz aktualnie uprawianych odmian diploidalnych i tetraploidalnych życicy trwałej pod względem badanych cech,
- wskazanie dodatniej współzależności pomiędzy stopniem odporności na rdzę żdźbłową, pleśń śniegową i stres suszy a wigorem wzrostu roślin w okresie wiosennym,
- pokazanie możliwości wykorzystania w dalszych programach hodowlanych zarówno ekotypów życicy trwałej, jak również klonów diploidalnych, których formami rodzicielskimi były odmiany współcześnie uprawiane,
- wykorzystanie odpowiednich metod statystycznych, tak jedno, jak i wielowymiarowych, dla obiektywnego oszacowania zmienności i zróżnicowania kolekcji ekotypów, klonów i odmian życicy trwałej.

Profesorowie Frey i Kaczmarek zwracają uwagę na niedokładności, a nawet pomyłki. Dotyczy to uchybień związanych z cytowaniem literatury, ale też nie odpowiadających sobie podpisów po polsku i po angielsku, a także utożsamianie doświadczenia założonego w układzie losowym z układem losowanych bloków. Recenzenci podkreślają też nie rzadkie błędy literowe w tekście zasadniczym, w tabelach, podpisach do tabel i rysunków oraz w streszczeniu angielskim. Obaj Recenzenci stwierdzają też, że wymienione uwagi nie miały istotnego wpływu na obniżenie wartości pracy i jej pozytywną ocenę. Prof. Kozłowski zaś swoją ocenę pracy habilitacyjnej podsumował następująco:” Recenzowana rozprawa naukowa jest oryginalnym i nowatorskim opracowaniem wnoszącym wiele wartości w rozwój nauk rolniczych toteż spełnia ustawowe wymagania stawiane pracom habilitacyjnym w naukach rolniczych”.

Podsumowanie

W opinii prof. Stanisława Kozłowskiego oraz prof. Zygmunta Kaczmarka dorobek naukowy dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor jest bogaty jakościowo i ilościowo. Ukazuje on Habilitantkę jako aktywnego pracownika nauki przygotowanego i zdolnego do samodzielnego prowadzenia działalności naukowej. Wysoko ocenili też w podsumowaniu swoich recenzji, rozprawę i dorobek pani doktor E. Kochańskiej - Czembor prof. Ludwik Frey i prof. Zbi-

gniew Broda. Stwierdzili, że Jej dorobek naukowy jest znaczący, o dużej wadze i stanowi oryginalny wkład do nauki i hodowli roślin.

Wszyscy czterej Recenzenci stwierdzili, że rozprawa habilitacyjna i dorobek naukowy dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor pod każdym względem spełniają warunki określone w „Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym” i postawili wniosek do Rady Naukowej IHAR-PIB o dopuszczenie dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Wobec powyższego Zespół wnioskuje o dopuszczenie dr Elżbiety Kochańskiej-Czembor do kolokwium habilitacyjnego.

Podpisy członków Zespołu:

Prof. dr hab. Janusz Zimny – przewodniczący.....

Prof. dr hab. Iwona Bartkowiak-Broda

Prof. dr hab. Michał Kostiw

Radzików, 17 grudnia 2012 r.

La zgodwie

Sekretarz Rady Naukowej IHAR - PIB

Elżbieta Kruszyńska
Mgr Elżbieta Kruszyńska

INSTYTUT HODOWLI I AKLIMATYZACJI ROŚLIN
- PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
Rada Naukowa
Radzików, 05-870 Blonie
tel. (22) 733 45 99, 725 36 11 w.599; fax (22) 725 47 14
NIP 529-000-70-29